

SDP:n avauksia työriitojen sovittelujärjestelmän kehittämiseksi

SDP esittää, että valtakunnansovittelijan toimiston roolia ja resursseja vahvistettaisiin. Valtakunnansovittelijan toimisto olisi työehtosopimustoiminnan tukena mm. neuvonnalla, sekä koostamalla ja tuottamalla luotettavaa ja puolueetonta tietoa esimerkiksi talous- ja palkkakehityksestä. Sovittelijan tehtäväksi lisättäisiin myös palkkatasa-arvoa koskevan tiedon kerääminen ja tuottaminen neuvotteluosapuolten tueksi.

Tiedon tuottamisen ja keräämisen toteuttamiseksi valtakunnansovittelijan toimiston yhteyteen asetettaisiin toimikunta keräämään tietoa talous- tuottavuus sekä palkka- ja kustannuskehityksestä. Toimikunta koostuisi sovittelijan toimiston sekä työmarkkinakeskusjärjestöjen edustajista ja tarvittaessa ulkopuolisista asiantuntijoista. Toimikunnalle taattaisiin riittävät resurssit ja oikeus saada tarvitsemaansa tietoa eri tahoilta.

Sovun edistämiseksi valtakunnansovittelijan tehtäväksi lisättäisiin missä tahansa vaiheessa työehtosopimusneuvotteluja, joko oma-aloitteisesti tai kumman tahansa neuvotteluosapuolen pyynnöstä, kutsua osapuolet valtakunnansovittelijan toimistolle käymään taloustilannetta ja palkka- ja kustannuskehitystä koskevia tietoja läpi yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi neuvottelujen pohjaksi.

Valtakunnansovittelijatoimiston roolia laajennettaisiin niin, että toimisto olisi aktiivisessa vuorovaikutuksessa työmarkkinatoimijoiden kanssa ja tarjoaisi työehtosopimusneuvotteluihin tukea koko neuvotteluprosessin ajan auttaen osapuolia hakemaan sovintoratkaisua mahdollisimman pitkälle keskenään. Asia siirrettäisiin muodolliseen sovittelijan johdolla tehtävään sovitteluun sitten, jos on ilmeistä, etteivät osapuolet kykene keskenään saavuttamaan ratkaisua.

Työtaistelutilanteessa sovittelijan tehtävänä olisi tarvittaessa myös auttaa osapuolia muodostamaan yhteinen käsitys lakkorajoista ja keinoista, joilla suojelutyö turvataan. Tätä varten sovittelija voisi kutsua osapuolet valtakunnansovittelijan toimistolle lakkorajoja koskevaan neuvotteluun.

Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuvaa paikallisen sopimisen oikeutta esitetään parhaillaan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä HE 85/2024 laajennettavaksi merkittävästi. Yleissitovaan työehtosopimuksen nojalla solmittavat paikalliset sopimukset olisi lakiesitykseen mukaan toimitettava tiedoksi työsuojeluviranomaisille aluehallintovirastoihin.

SDP esittää säädettäväksi, että aluehallintovirastojen olisi sopimustoiminnan kehittämiseksi ja valvonnan vahvistamiseksi toimitettava kaikki yleissitovaan työehtosopimukseen perustuvat paikalliset sopimukset tiedoksi kyseisen työehtosopimuksen neuvotteluosapuolille ja pyynnöstä valtakunnansovittelijan toimistoon. Siltä osin kuin paikalliset sopimuksen sisältävät julkisuuslain nojalla salassa pidettävää tietoa, olisi työehtosopimusten osapuolten pidettävä tämä tieto luottamuksellisenä.

Tiivistys:

- Valtakunnansovittelijan tehtäviä laajennettaisiin niin, että sovittelijan toimisto olisi nykyistä aktiivisemmin mukana tukemassa sopuun pääsyä työehtosopimusneuvottelujen eri vaiheissa.
- Sovittelija kutsuisi osapuolet myös neuvottelemaan lakkorajoista ja suojelutyön turvaamisesta, milloin näistä on epäselvyyttä tai erimielisyyttä.
- Valtakunnansovittelijan toimiston yhteyteen perustettaisiin kolmikantainen elin, jonka tarkoitus on tuottaa ja koostaa tietoa talous- ja tuottavuuden tilanteesta sekä palkka- ja kustannuskehityksestä työmarkkinaneuvotteluiden pohjaksi. Valtakunnansovittelija voisi kutsua neuvotteluiden osapuolet käsittelemään näitä tietoja yhteisen tilannekuvan luomiseksi.
- Sovittelijan toimiston tehtäväksi vahvistettaisiin myös tiedon kerääminen ja tuottaminen palkkatasa-arvosta.
- Aluehallintovirastoille tulisi velvollisuus toimittaa hallussaan olevat tiedot yleissitovan työehtosopimuksen nojalla solmituista paikallisista sopimuksista kyseisen työehtosopimuksen neuvotelleille työmarkkinajärjestöille.